

2025

VIZUALINIO MĄSTYMO STRATEGIJOS LITERATŪROS PAMOKOSE

Tyrimo ataskaita: Alytaus r. sav.

MMo

anthropos

ATASKAITOS TURINYS

3 psl. ĮVADAS

4 psl. IŠVADOS

DETALE ANALIZĖ

8 psl. 1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS
DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

10 psl. 2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO
PRITAIKYMAS PAMOKOSE

14 psl. 3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR
ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

25 psl. 4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

27 psl. 5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI
MOKYMAMS

ĮVADAS

Nuo 2024-ųjų metų MO muziejus pradėjo mokytojoms/-ams skirtą kultūrinę-educacinę programą „Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“. Šie mokymai vykdomi įvairiose savivaldybėse kaip Tūkstantmečio mokyklų programos dalis. Šis tyrimas yra skirtas įvertinti Alytaus rajono savivaldybės mokyklose įvykdytos programos rezultatus. Tyrimą atliko Taikomosios antropologijos organizacija „Anthropos“ tyrėjos/-ai Ugnė Barbora Starkutė, Kornelija Čepytė, Giedrius Jankauskas ir Renida Baltrušaitytė.

„Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“ dalyviai/-ės pildė dvi anketas: vieną prieš prasidedant programai, antrą – iškart mokymų programai pasibaigus. Abiejomis apklausomis buvo siekiama įvertinti programos poveikį mokytojoms/-ams, mokymo metodikoms ir ugdymo procesui. Pirmąją anketą sudarė 5 platūs klausimai ir 5 demografiniai klausimai. Pasibaigus programai, mokytojos/-ai pildė kitą anketą, kurios atsakymai tyrėjoms/-ams suteikė galimybę įvertinti pokytį, kurį paskatino MO vykdytų mokymų programa. Antrojoje anketoje buvo 8 platūs klausimai ir 4 demografiniai klausimai. Abi anketas užpildė 20-24 mokytojos/-ai. Išvados pateikiamos aprašant šiuos mokytojų atsakymus (Alytaus rajono savivaldybės atveju abi anketos negali būti tiesiogiai palyginamos) mokymų programos pradžioje ir jai pasibaigus. Visi abiejų apklausų dalyvių duomenys buvo anonimizuoti. Tyrime dalyvavo mokytojos/-ai, dirbančios/-ys Alytaus rajono savivaldybės mokyklose.

IŠVADOS

1. Vizualinio mąstymo strategijos metodą prieš mokymus žinojo ir nurodė, kad yra bandžiusios/-ę taikyti 7 mokytojos; 9 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau nurodė, kad taikyti jo nebuvo bandžiusios/-ę; 4 mokytojos/-ai nurodė metodo nežinojusios/-ę.
2. Anketoje, platintoje po mokymų, mokytojos/-ai nurodė planuojančios/-ys taikyti metodą ir toliau. 6 mokytojos/-ai pasidalino, jog mano, kad VMS metodą taikys kartais, pasirinkimui taikyti metodą turės poreikiai ir jų turimos galimybės, pamokos tema. Mokytojos/-ai teigė, kad integruos VMS, nes jis skatina mokinius raiškiai reikšti mintis, domėtis menu, o pamokos tampa įdomesnės ir patrauklesnės. Tai ypač tinka istorijos pamokoms, taip pat naudojama muzikos ir dailės pamokose, kad įtrauktų visus mokinius ir padarytų pamokas įvairesnes.
3. Prieš mokymus mokytojos/-ai jau naudojos dauguma kultūros įstaigų teikiamų paslaugų. 3 mokytojos/-ai teigė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su mokinėmis/-iais. 2 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose ir renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais. 1 mokytoja/-as nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 4 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 4 mokytojos/-ai atsakė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis.
4. Mokytojos/-ai iš MO muziejaus mokymų tikėjosi sužinoti naujų dalykų, įdomaus metodo pristatymo ir galimybės jį pritaikyti praktiškai, tikėjosi pagilinti turimas kompetencijas ir išmokyti metodų, skirtų spręsti problemoms, susijusioms su mokinių problemišku elgesiu.
5. Pagrindinė problema, su kuriomis mokytojos/-ai nurodė susiduriančios vedamose pamokose yra mokinių motyvacijos trūkumas, jų elgesys: nesusikaupimas ir nekantrumas. Problemų mokytojoms/-ams kelia ir tai, jog mokinius/-es reikia motyvuoti skaityti ir mokyti mokytis.

IŠVADOS

6. Aprašant pirmoje ir antroje anketoje pateiktus mokytojų atsakymus apie patiriamus iššūkius ir metodo taikymą bei jo naudą atsiskleidė, kad užsienio kalbos mokytojai/-ui puikiai sekėsi pritaikyti metodą pamokoje, „mokiniai kalbėjo, reiškė nuomonę, kūrė istorijas, vartė dailės albumus“. Geografijos mokytoja/-as teigė, jog pats VMS „metodas pakankamai sėkmingai taikosi, tik sudėtinga suderinti su dėstomu dalyku“. Meninis ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojos/-ai teigė, jog pamoką gerai susiplanavus „viskas ir pavyksta“; „buvau nustebus mokinių įsitraukimu“.

7. Visos apklausoje dalyvavusios lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos/-ai teigė, jog VMS metodą į pamokas integruoti pavyko. Atsakymuose buvo nurodyta, kad taikant metodą pastebimas teigiamas pokytis mokinių komunikaciniuose gebėjimuose, pastebėti galima teigiamą pokytį mokinių: supratime, vaizduotės lavinime, iškalboje, interpretavime.

8. Tyrime dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti MO muziejaus mokymus. VMS metodo mokymų turinį, darbo pobūdį (grupėje), gautą praktiką meno kūrinį protaikymui mokytojos/-o dėstomame dalyke, galimybę užmegzti kontaktus su kitomis/-ais mokytojomis/-ais, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą ir dėstymą gerai ir labai gerai įvertino 21 mokytoja/-as. Užduočių aiškumą ir darbo grupės dydį 22 dalyvės/-iai vertino labai gerai ir gerai. Papildomą darbą atliekant užduotis 17 tyrimo dalyvių vertino labai gerai ir gerai. Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 18 dalyvių vertino labai gerai ir gerai.

9. Mokymai reikšmingai prisidėjo prie mokytojų profesinių, kūrybinių ir emocinių gebėjimų stiprinimo. Ypač patobulėjo gebėjimas integruoti vizualinius meno kūrinius į ugdymo procesą, skatinti mokinių kūrybiškumą, vaizduotę bei formuluoti atviras užduotis. Prieš mokymus šiuos gebėjimus nemaža dalis mokytojų vertino kaip vidutiniškai reikalingus patobulinti, tačiau po mokymų dauguma pažymėjo akivaizdų pagerėjimą.

10. Stiprėjo ir gebėjimai naudoti įvairius informacijos šaltinius, atskirti faktus nuo nuomonės, skatinti mokinių refleksiją bei kritinį mąstymą. Taip pat pagerėjo mokytojų pasirengimas kalbėti apie politinius ir socialinius klausimus, demokratines vertybes bei lytiškumą – srityse, kurios iki mokymų kėlė iššūkių.

IŠVADOS

11. Mokymai prisidėjo ir prie emocinio raštingumo plėtos: sustiprėjo gebėjimas kalbėti apie emocijas, jas atpažinti bei padėti mokiniams/-ėms valdyti konfliktus. Pagerėjo socialiniai įgūdžiai – gebėjimas stebėti kūno kalbą, skatinti diskusijas, įtraukti mokinius/-es į bendradarbiavimą ir savarankišką mokymąsi.

12. Bendras įsivertinimas rodo, kad mokymai ne tik padėjo mokytojams įgyti naujų žinių ir pasitikėjimo, bet ir sustiprino jų kūrybiškumą, gebėjimą įtraukti mokinius/-es bei sėkmingai taikyti vizualinio mąstymo strategiją pamokose.

13. Beveik visos mokymų dalys buvo įvertintos itin teigiamai, daugiausia neigiamų reakcijų susilaukė mokymų trukmė. Visą mokymų trukmę gerai ir labai gerai įvertino 13 mokytojų, 6 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 5 mokytojos/-ai vertino labai blogai ir blogai. Mokymų metu edukatorių skirtų užduočių atlikti namuose laiką 17 mokytojų vertino gerai ir labai gerai. Edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose 15 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 8 nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja vertino labai blogai ir blogai. MO muziejaus mokymų metu gautus įrankių meno kūrinį pritaikymą dėstomame dalyke (-uose) gerai ir labai gerai įvertino 20 mokytojų. Edukatorių paskirtas užduotis atlikti mokymų metu 19 dalyvių vertino labai gerai ir gerai.

14. VMS mokymų modulius mokymų dalyvės/-iai vertino kaip beveik vienodai naudingus. 5 mokytojos neišskyrė nei vienos dalies ir teigė, kad visos mokymų dalys joms buvo vienodai naudingos. 7 mokytojos/-ai teigė, jog svarbiausia jiems pasirodė I modulis. Pirmoji ir antroji mokymų dalys mokytojų atsakymuose kaip naudingiausios buvo paminėtos po 3 kartus. 2 kartus mokytojų atsakymuose kaip naudingiausias buvo paminėtas II modulis. Keturios/-i mokytojos/-ai atsakė, kad joms/jiems naudingiausia buvo III mokymų dalis.

IŠVADOS

15. Mokymuose dalyvavę/-usios lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai/-os sėkmingai pritaikė VMS metodą pamokose. Dauguma jų įžvelgė teigiamų pokyčių mokinių ugdymo procese, ypač kalbėjimo gebėjimų tobulėjime. Šis metodas padėjo pamokoms tapti patrauklesnėms, skatino mokinius/-es drąsiau reikšti savo mintis, plėsti kultūrinį akiratį ir geriau suprasti literatūros bei meno kūrinius. Nors rezultatai buvo pozityvūs, kai kurie/-ios mokytojai/-os pažymėjo, kad metodui taikyti prireikia daugiau laiko planavimui. Vis dėlto bendra nuomonė apie VMS buvo palanki – mokiniai/-ės, ypač vyresniųjų klasių, rodė didesnę įsitraukimą, kūrybiškumą ir asmeninį augimą.

16. Mokytojai/-os taip pat išskyrė informacijos ir priemonių trūkumą, susijusį su kūrybiškumą skatinančiais metodais, bei iššūkius, kylančius dėl mokinių dėmesio stokos, riboto kūrybiškumo ir nevienodo žinių lygio klasėje. Dažnai pastebima ir silpna mokinių motyvacija mokytis, ypač skaityti tekstus, kas dar labiau apsunkina ugdymo procesą. Vis dėlto, nepaisant šių kliūčių, VMS metodas padeda geriau įtraukti mokinius/-es, skatina jų kūrybiškumą ir ugdo gebėjimą laisvai reikšti mintis.

DETALE ANALIZĖ

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

Mokymų programoje dalyvavo mokytojos/-ai iš įvairių Alytaus rajono mokyimo įstaigų: Alytaus r. Simno gimnazijos, Alytaus r. Butrimonių gimnazijos, Alytaus r. Pivašiūnų gimnazijos, Alytaus r. Miroslavo gimnazijos, Alytaus r. Krokialaukio Tomo Noraus - Naruševičiaus gimnazijos, Alytaus r. Butrimonių gimnazijos, Alytaus r. Daugų Vlodo Mirono gimnazijos.

Tyrime dalyvavo 20-24 mokytojai/-os. Dalyvausiųjų skaičius svyruoja, nes pradinę anketą užpildė 20 mokytojų, o po mokymų anketą užpildė 24 mokytojai/-os. Pagal kitus demografinius duomenis galima teigti, jog mokymų eigoje prisijungė naujos/-i mokytojos/-ai, bet taip pat kai kurie, dalyvavę mokymų pradžioje iki mokymų galo neišbuvo arba tiesiog ne visos/-i užpildė galutinę anketą.

Pradinę anketą užpildė 18 moterų mokytojų ir 2 mokytojai, didžioji dauguma šių mokytojų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus (N=18), kitos/-i 2 mokytojos/-ai teigė mokytojomis/-ais dirbantys 4-10 metų.

Nors mokymai skirti daugiausiai literatūros mokytojoms/-ams, tačiau į juos galėjo įsitraukti ir kitos/-i. Anketą šį kartą prieš mokymus užpildė 6 lietuvių kalbos mokytojos/-ai, po du mokytojas/-us teigė, jog veda istorijos ir pilietinio ugdymo, ar užsienio kalbos, ar meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) pamokas. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 pradinių klasių mokytojas/-as; 1 geografijos mokytoja/-as; 1 dorinio ugdymo mokytoja/-as; 1 matematikos mokytoja/-as; 1 etikos mokytoja/-as, kuri/-is taip pat yra ir socialinė/-is pedagogė/-as; 1 lietuvių kalbos, matematikos ir technologinio ugdymo mokytoja/-as; 1 istorijos, technologinio ir pilietinio ugdymo mokytoja/-as; 1 technologinio ir meninio ugdymo mokytoja/-as.

Pasibaigus mokymams anketą užpildė 23 mokytojos/-ai dirbantys mokytojomis/-ais daugiau nei 21 metus ir 1 mokytoja/-as 11-20 metų. 23 jų norėdė esančios/-ys moterys, o vienas asmuo nurodė, jog „nenori atsakyti“. Po mokymų anketą užpildė 9 lietuvių kalbos mokytojos/-ai, po tris mokytojas/-us dirbančias/-us su pradiniu ugdymu arba mokančias/-us meninio ugdymo. Taip pat baigiamąją anketą užpildė 1 socialinė/-is pedagogė/-as; 1 geografijos mokytoja/-as; 1 dorinio ugdymo mokytoja/-as; 2 matematikos mokytojos/-a; 1 mokinio/-ės padėjėja/-as; 1 istorijos mokytoja/-as; 1 užsienio kalbos mokytoja/-as; 1 technologinio ir meninio ugdymo mokytoja/-as.

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausiama, kokiomis kultūrinių įstaigų paslaugomis jos naudojasi mokymo tikslais. 4 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 3 mokytojos/-ai teigė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su mokinėmis/-iais. 1 mokytoja/-as nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 2 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais. 4 mokytojos/-ai atsakė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO PRITAIKYMAS PAMOKOSE

2.1. VMS METODO ŽINOMUMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausama, kiek joms/jiems žinomas yra vizualinio mąstymo metodas. Atsakymai pasiskirstė į tris grupes. 4 mokytojos/-ai šio metodo nežinojo, 7 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios taikyti, 9 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę.

2.2. VMS METODO (NE)TAIKYMO PERSPEKTYVOS PO MOKYMŲ

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų klausta, ar jos/jie ir toliau pamokose taikys vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą. Šiuo klausimu visos/-i mokytojos/-ai teigė, jog taikys metodą, tačiau dėl taikymo priežasčių nuomonės išsiskyrė. 6 mokytojos/-ai nurodė, jog mano, kad VMS metodą taikys, bet „kartais“, „retkarčiais pajvairinsiu metodus pamokose“, „su saiku, nes trūksta laiko“. Kitos/-i mokytojos/-ai pasidalino, kad pasirinkimui taikyti metodą turės poreikiai ir jų turimos galimybės, pamokos tema.

Pagal poreikį taikysiu.

Pagal galimybes, pamokos temą bandysiu taikyti VMS metodą.

Taikysiu atsižvelgdama į temą ir poreikį.

Gal kada nors ir taikysiu, dabar nerandu laiko, nes mokau matematikos ir ruošiu mokinius patikroms ir egzaminams.

Taip, dėstant kultūros temas.

Kitos/-i mokytojos/-ai teigė, jog tikrai pabandys integruoti VMS, nes „visus galima prakalbinti“, „šis metodas tinka istorijos pamokoms“. Taip pat buvo teigiama, kad VMS taikys, nes „[metodas] skatina mokinius raiškiai reikšti mintis, domėtis menu“, „daug įdomesnės pamokos“, „[metodas] padeda pamokai tapti patrauklesne“, „mokiniam įdomu ir naudinga“, „muzikos pamokose dažnai integruoju dailę“, „pamokos tampa įdomesnės, patrauklesnės, labiau įtraukiančios visus mokinius“, „įdomu, nauja“.

Dvi/Du mokytojos/-ai pasidalina plačiau, kodėl tikisi taikyti VMS metodą ateityje:

Tikrai taip. Didelė nauda mokiniams: dingsta baimė šiuolaikiniam menui, atsiranda platesnis žodynas, minčių aiškesnė sklaida. Ir dar daug gerų dalykų!!! Tai nuostabi kelionė mokytojui ir mokiniams.

Dailės kūriniai gali būti naudojami kaip priemonė sudominti mokinius ir padidinti jų susidomėjimą literatūra.

2.3. VMS METODO TAIKYMAS LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAMOKOSE

Atskiru atviru klausimu pasidalinti patirtimis integruojant VMS metodą vedamose pamokose prašyta ir pagrindinės tikslinės grupės – lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Kadangi ne visi/-os mokytojai/-os mokymuose buvo mokančios/-ys lietuvių kalbos, ne visi/-os norėjo pasidalinti, tai gavome ne visų mokytojų atsakymus. Mokymuose dalyvavusios/ę ir anketą atsakiusios/-ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai teigė, kad VMS metodą integruoti į pamokas pavyko. Kelios/-i iš mokytojų nurodė, kad taikant metodą pamokose pastebi teigiamų pokyčių mokinių ugdymo procese:

Aš net kalbos pamokoje pritaikiau (vientisinio sakinio skyrybos kartojimas). Ir visai puikiai! Manau, šis metodas labai padeda geriau suprasti literatūros kūrinius, lavina viešojo kalbėjimo, interpretavimo įgūdžius... Mokiniui suteikia drąsos atvirai kalbėti, be baimės reikšti savo mintis, nuomonę. NUOSTABU!!!! Esu dėkinga MO už padovanotą gėrį!

Pavyko gerai. Mokiniai tobulino viešojo kalbėjimo įgūdžius, labai stipriai praplėtė kultūrinį akiratį, literatūros ir meno kūrinių integracija pasiteisino

Viskas atėjo su patirtimi: padėjo lektorės patarimai, kolegijų dalijimasis patirtimi. Metodas pasiteisino, kai įgijau patirties, o vaikai pajuto, jog tai visai įdomu ir drąsiai gali išreikšti savo nuomonę apie meno kūrinį.

Pavyko sužadinti mokinių smalsumą ir kūrybiškumą; prakalbinti ne tik pažangius mokinius; skatinti mokinius interpretuoti ir analizuoti medžiagą giliau; atrasti simbolinių prasmų ir kultūros ženklų sąsajas dailės ir literatūros kūriniuose; praturtinti mokymosi patirtį.

Literatūros pamokos tapo įdomesnės. Mokiniai nebijodami klysti gali sakyti savo nuomonę. Literatūra atsiveria kaip universalesnis menas, o VMS metodas padėjo prakalbinti ir mažakalbį mokinį.

Baigiamąją anketą užpildžiusios/-ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai vertino VMS metodo taikymą pamokose kaip pavykusį ir sėkmingą.

Manau, labai gerai. Visiems patiko, buvo įdomu. Mokiniai taip pat sužavėti. Net namuose su šeimos nariais VMS taikė. :)

Sekėsi gerai, nes tam parankus dėstomas dalykas. Labai padėjo edukatorių patarimai, įžvalgos. Ačiū.

Sekėsi sužadinti mokinių smalsumą ir kūrybiškumą; prakalbinti ne tik pažangius mokinius; skatinti mokinius interpretuoti ir analizuoti medžiagą giliau; praturtinti mokymosi patirtį.

Buvo pasidalinta, kad lietuvių kalbos pamokose VMS metodą taikyti „būtų viskas dar labiau sekęsi, jeigu būtume turėję galimybę iš anksto susiplanuoti VMS metodo taikymą pamokoje“. Nesėkmės priežastimi buvo laikomas laiko trūkumas. Buvo pasidalinta ir trumpesniais VMS taikymo niuansais: „pakankamai sėkmingai vyko su vyresniųjų klasių mokiniais“; „išbandžiau keliose pamokose, mokiniams ir man patiko“. Viena mokytoja/-as dalinasi, kaip vyko asmeninis pasikeitimas, įpratimas taikyti VMS metodą ir kokia tai buvo pasekmė mokiniams/-ėms.

Buvo visko. Pradžioje gana sunku buvo pasirinkti tinkamą paveikslą. Reikėjo kontroliuoti save, kad nepradėtum vertinti mokinio, [imti] pataisyti, pakoreguoti jo mintį. Ko gero, čia šiek tiek buvo kaltas profesinis įprotis vertinti. Vėliau tapo lengviau - išmokau. Vėlesnes patirtis įvardinčiau sėkme - pamokos tapo įdomesnės, vaikai kalbesni, drąsesni.

2.4. MOKYTOJŲ ĮVARDINTI IŠŠŪKIAI SU KURIAIS SUSIDURIA UGDYMO PROCESĖ

Mokytojų atsakymai apie VMS metodo taikymą ir matomas naudas iš dalies siejasi su iššūkiais, kuriuos mokytojos/-ai įvardino patiriančios/-ys ugdymo procese. Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta su kokiomis problemomis jos/jie dažniausiai susiduria vedamų pamokų metu. Sudėtinga, mokytojų teigimu, vesti diskusijas, kada prašoma mokinių išreikšti savo nuomonę. Mokytojos/-ai taip pat nurodė kantrybės trūkumą, ir tai, kad „mokinių kultūrinis akiratis ir kompetencijos kartais riboti“. Kita mokytoja teigė, kad problema yra ta, jog trūksta vadovėlių ir pačiai/-am per daug laiko užima „vis naujų būdų, metodų paieška, kad sudominčiau mokinius“.

Mokytojos/-ai pastebėjo, kad problemų kyla dėl informacijos ir medžiagos trūkumo apie kūrybiškumą ugdančius metodus. Taip pat ugdymo procesą apsunkina mokinių negebėjimas susikoncentruoti, jų „kūrybiškumo trūkumas“ ir tai jog klasėje yra „įvairaus žinių lygio mokiniai“. Teigiama, jog sudėtinga sudominti ir įtraukti mokinius/-es, o mokiniams/-ėms labai trūksta motyvacijos mokytis, skundžiamasi ir „mokinių motyvacija skaityti tekstus“.

2.5. VMS METODO TAIKYMO SĖKMINGI IR NESĖKMINGI PAVYZDŽIAI KITOSE PAMOKOSE

Siekiant geriau suprasti kaip visoms mokytojoms/-ams sekėsi taikyti VMS metodą pamokose, atviru klausimu buvo prašoma pasidalinti sėkmingais ir nesėkmingais metodo taikymo pavyzdžiais bei priežastimis, kurie, jų manymu, lėmė sėkmę ar nesėkmę. Užsienio kalbos mokytoja/-as teigė, jog, puikiai sekėsi pritaikyti metodą pamokoje, „mokiniai kalbėjo, reiškė nuomonę, kūrė istorijas, vartė dailės albumus“. Istorijos mokytoja/-as sėkme laiko mokinių įsitraukimą, o nesėkme – laiko trūkumą. Istorijos ir technologinio ugdymo mokytoja/-as nurodė, kad „taik[ė] šį metodą ir anksčiau, bet kur kas paprasčiau. Mokymų metu išmokome taikyti VMS metodą, formuluoti klausimus ir pan.“ Geografijos mokytoja/-as teigė, jog pats VMS „metodas pakankamai sėkmingai taikosi, tik sudėtinga suderinti su dėstomu dalyku“. Meninis ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojos/-ai teigė, jog pamoką gerai susiplanavus „viskas ir pavyksta“; „buvau nustebus mokinių įsitraukimu“. Taip pat viena/-as jų pasidalino plačiau:

Sekasi neblogai. Mokiniai nemėgsta ilgai diskutuoti, nori daugiau veikti, daryti darbelius per pamoką. Jei dalis įsitraukia į diskusiją, kita dalis lieka pasyvūs stebėtojai.

Mokinio/-ės padėjėja/-as pasidalino, jog VMS metodo „netekto taikyti, nes pamokų nevedu“. Socialinė/-is pedagogė/-as teigė, jog savo darbe pastebėjo „kad vizualinio mąstymo strategijos (VMS) padeda mokiniams/-ėms ne tik geriau suprasti ir paaiškinti socialines situacijas, tokias kaip konfliktai ar bendravimo sunkumai, bet ir lavinti dėmesio sutelkimo įgūdžius“. Taip pat buvo išsakyta, jog matematikos mokytojoms/-ams dar neteko taikyti metodo, todėl jos/jie neturi kuo pasidalinti. Dorinio ugdymo mokytojai/-ai „sekėsi gerai“. VMS metodo taikymas pradinėse klasių mokytojoms/-ams sekėsi „po truputį“, mokytojoms/-ams „pavyko [metodą naudoti] nagrinėjant eilėraščius“, taip pat buvo pasidalinta pastebėjimu, jog „pasiruošti pamokai užima laiko“.

Sugretinus šio skyriaus dalių mokytojų atsakymus matome, kad VMS metodo taikymas pamokose mokytojoms/-ams padeda įveikti dalį jų minėtų sunkumų, pvz., pavyko prakalbinti mokinius/-es, paskatino jas/juos dalintis savo įžvalgomis ir argumentuoti savo nuomonę.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo prašoma įvertinti 27 teiginius nurodant, kiek, jų manymu, joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t. Teiginių vertinimo skalė buvo nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas visiškai nereikalingas) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas labai reikalingas). Klausimyną prieš mokymus užpildė 20 tyrime dalyvavusių mokytojų.

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų paprašyta įvertinti, kiek mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias. Siekiant pamatuoti poveikį, teiginiai atliepė pateiktuosius tyrimo pradžioje. Kaip ir pradinėje apklausoje, taip ir šioje pateikta vertinimo skalė nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pagilinti visiškai nepavyko, iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijos, gebėjimai bei žinios patobulinti labai sėkmingai).

MO muziejaus mokymuose dalyvavo įvairūs/-ios mokytojai/-os, o jų grupė nebuvo tokia pati iki mokymų pabaigos. Matome, kad pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę tie/tos patys/-ios ir nauji/-os mokytojai/-os. Kai kurie/-ios mokytojai/-os, kurie/-ios dalyvavo pradžioje galutinės anketos neužpildė. Dėl tokių priežasčių negalime tiesiogiai lyginti abiejų anketų.

Tolesnėse šio skyriaus pastraipose, suskirstytose pagal temas, apžvelgsime tyrimo pradžioje ir pabaigoje klausimyne pateiktus teiginius, aprašysime mokytojų skirtus įvertinimus, indikuojančius galimą su mokymais susijusį pokytį arba jo trūkumą. Verta dar kartą pažymėti, kad mokymų pradžioje mokytojos/-ai buvo prašomos įsivertinti esamus gebėjimus ir kompetencijas, o mokymų pabaigoje – kiek šiuos gebėjimus ir kompetencijas jų manymu pavyko pagilinti. Taigi, šis lyginimas nėra gebėjimų ir kompetencijų matavimas prieš ir po mokymų, tačiau mokytojų įsivertinimas kiek joms pavyko šias kompetencijas pagilinti lyginant su turimomis žiniomis. Pagal kiekvienam teiginiui priskirtus balus (nuo 1 iki 5) apskaičiuotas įvertinimo dažnis.

3.1. KŪRYBIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „Įtraukti vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą“: 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką“, 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas“, 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

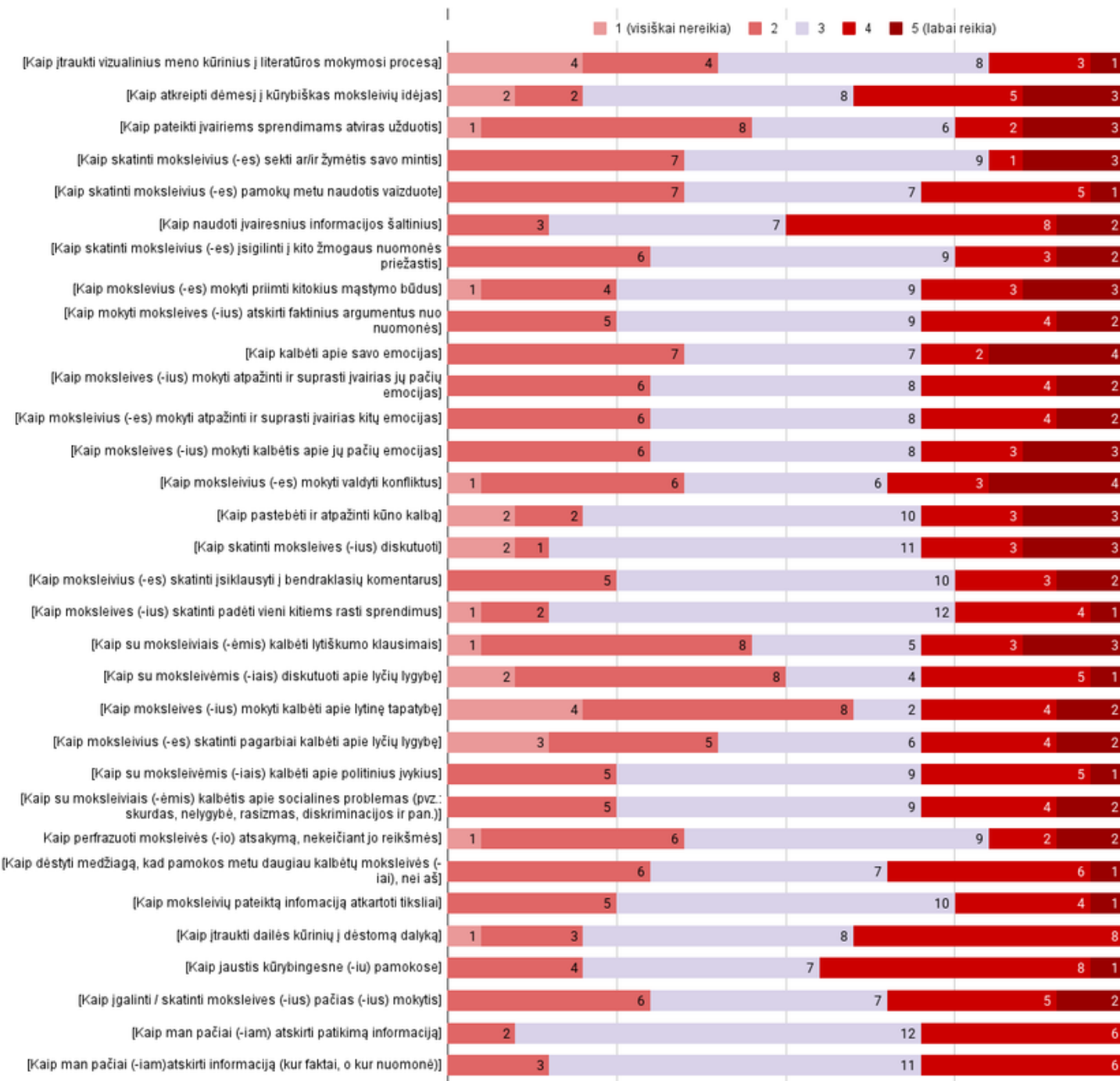
Po mokymų gebėjimą „Pateikti moksleiviams (-ėms) įvairiems sprendimams atviras užduotis“, 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 7 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Pateikti įvairiems sprendimams atviras užduotis“: 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar/ir žymėtis savo mintis“, 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimus „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar / ir žymėtis savo mintis“: 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

1 pav. Mokytojų įsivertinimas, kiek joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t.

Po mokymų gebėjimą „Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas“, 4 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 20 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) pamokų metu naudotis vaizduote“ 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai turėjo teigiamą poveikį mokytojų gebėjimų stiprinimui, ypač integruojant vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą, skatinant mokinių kūrybiškumą. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų poreikį stiprinti šiuos gebėjimus vertino kaip nedidelį arba vidutinį, tačiau po mokymų aiškiai matyti teigiama dinamika – dauguma mokytojų įvardijo, kad gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti. Ypač ryškūs pokyčiai pastebėti gebėjimuose „skatinti mokinius naudotis vaizduote“, „atkreipti dėmesį į kūrybiškas mokinių idėjas“ ir „pateikti atviras užduotis“.

3.2. KRITINIS MĄSTYMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Naudoti įvairesnius informacijos šaltinius*“: 3 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 20 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis*“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*Mokyti moksleives (-ius) atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės*“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai reikšmingai prisidėjo prie mokytojų profesinių gebėjimų stiprinimo įvairiose srityse, ypač ugdant mokinių kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir refleksiją. Prieš mokymus dalis mokytojų įvardijo vidutinį ar žymų poreikį stiprinti tokius gebėjimus kaip įvairesnių informacijos šaltinių naudojimas, mokėjimas atskirti faktus nuo nuomonės, gebėjimas skatinti mokinius/-es įsigilinti į kitų nuomonės bei formuoti atviras užduotis. Po mokymų aiškiai matomas teigiamas pokytis – dauguma dalyvių nurodė, jog gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti.

3.3. EMOCINIS RAŠTINGUMAS

Mokytojos/-ai įsivertino, koks jų poreikis stiprinti gebėjimą „*Kalbėti apie savo [jų pačių] emocijas*“: 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti įvairias kitų emocijas*“: 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 11 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleivius (-es) mokyti valdyti konfliktus*“: 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 12 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai taip pat reikšmingai prisidėjo prie mokytojų emocinio sąmoningumo ir gebėjimų stiprinimo, susijusių su emocijų atpažinimu, įvardijimu bei konfliktų valdymu. Prieš mokymus dalis mokytojų jautė vidutinį ar didelį poreikį stiprinti gebėjimus kalbėti apie savo emocijas, padėti mokiniams/-ėms atpažinti tiek savo, tiek kitų emocijas ir valdyti konfliktus. Po mokymų dauguma mokytojų pažymėjo, jog šie gebėjimai buvo sustiprinti iš dalies arba visiškai, o tai rodo, jog emocinis raštingumas buvo aktualus dalyviams/-ėms.

3.4. BENDRAVIMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Pastebėti ir atpažinti kūno kalbą*“: 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*[...] skatinti moksleives (-ius) diskutuoti*“: 3 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) skatinti įsiklausyti į bendraklasių komentarus*“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti priimti kitokius mąstymo būdus*“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „[...] moksleives (-ius) skatinti padėti vieni kitiems rasti sprendimus“: 3 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai prisidėjo prie mokytojų bendravimo, socialinių ir emocinių gebėjimų stiprinimo. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų jautė poreikį stiprinti savo gebėjimą pastebėti kūno kalbą, skatinti diskusijas, padėti mokiniams priimti kitokius mąstymo būdus bei skatinti įsiklausymą į kitų komentarus ir tarpusavio pagalbą. Po mokymų didžioji dauguma mokytojų įsivertino, kad šie gebėjimai buvo sustiprinti iš dalies arba pilnai.

3.5. LYČIŲ LYGYBĖ IR LYTIŠKUMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Kalbėti lytiškumo klausimais“: 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimus „Mokyti moksleivius (-es) kalbėtis lytiškumo klausimais“, „Skatinti moksleivius (-es) pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę“ (pagal vidurkį): 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Diskutuoti su moksleivėmis (-iais) apie lyčių lygybę“: 10 mokytojų iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą.

Poreikį stiprinti savo kompetenciją „Kaip moksleives (-ius) mokyti kalbėti apie lytinę tapatybę“: 12 mokytojų iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Skatinti pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę“: 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus nemaža dalis pedagogų jautė poreikį stiprinti gebėjimus kalbėti lytiškumo klausimais, diskutuoti apie lyčių lygybę ar lytinę tapatybę. Po mokymų pastebimas progresas – dalis mokytojų įvardijo, kad gebėjimus šioje srityje pavyko pastiprinti, tačiau reikšminga dalis vis dar nurodo tik dalinį patobulėjimą.

3.6. SOCIALINĖS AKTUALIJOS IR PILIETIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

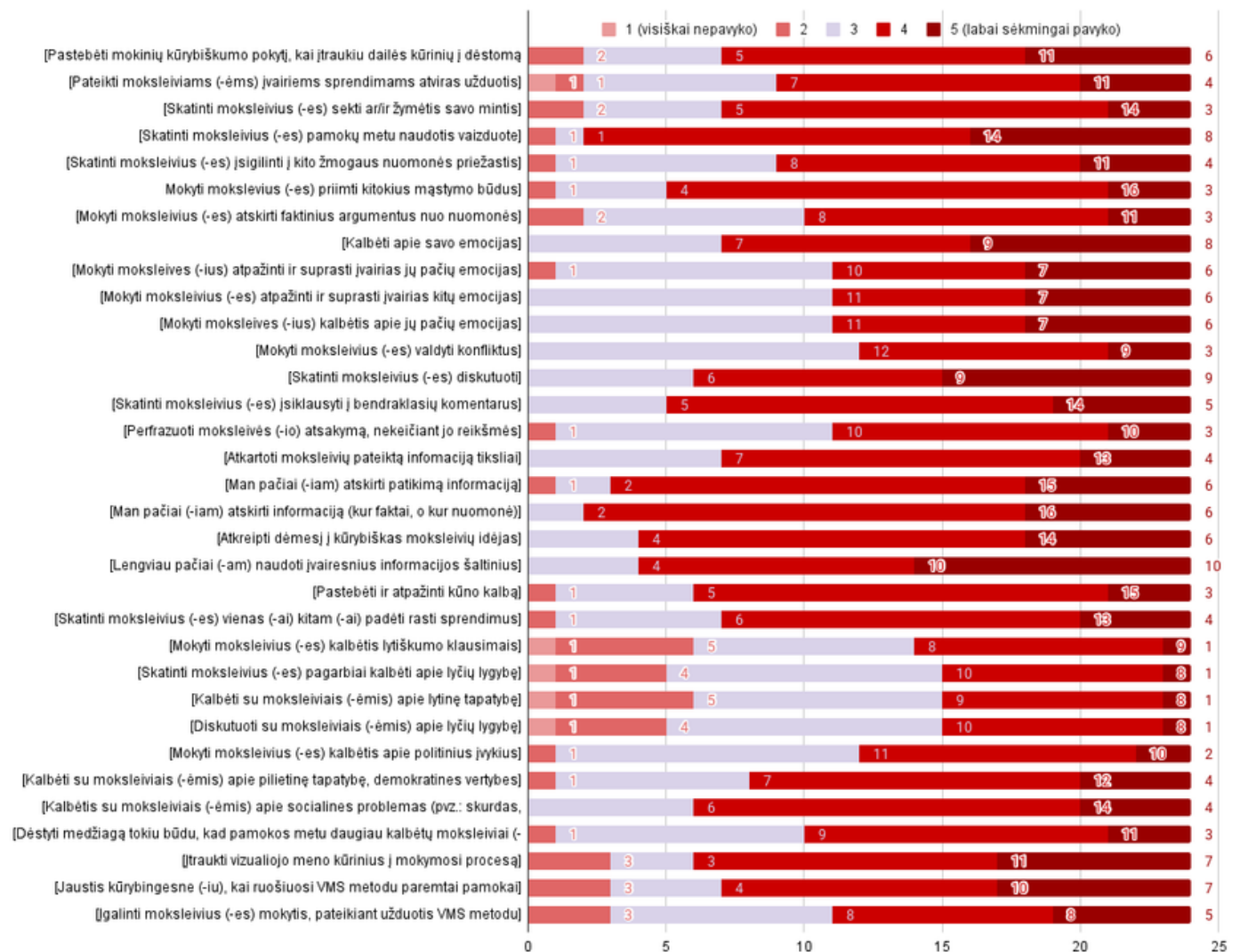
Po mokymų gebėjimus „Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes“, „Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius“ (pagal vidurkį): 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie socialines problemas (pvz.: skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacijos ir pan.)“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Matome, kad mokymai turėjo teigiamos įtakos ir šios kompetencijos pastiprinimui. Prieš mokymus dalis pedagogų jautė poreikį stiprinti gebėjimus, ypač kalbant apie politinius klausimus, demokratines vertybes ir socialinį teisingumą. Po mokymų matyti aiškus pokytis – dauguma mokytojų nurodė, kad gebėjimus šioje srityje pavyko ar puikiai pavyko pastiprinti. Mokymai padėjo sustiprinti mokytojų pasitikėjimą kalbant su mokiniais apie jautrias, tačiau pilietiškai reikšmingas temas.

2 pav. Mokytojų įsivertinti, kiek joms/jiems mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias.

3.7. FASILITATORIAUS VAIDMUO

Poreikį stiprinti gebėjimą „Dėstyti medžiagą, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleivės (-iai), nei aš“: 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Perfrazuoti moksleivės (-io) atsakymą, nekeičiant jo reikšmės“: 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Moksleivių pateiktą informaciją atkartoti tiksliai“: 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 7 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Itraukti dailės kūrinių į dėstomą dalyką“: 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį „Jaustis kūrybingesne (-iu) pamokose“: 4 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Igalinti/Skatinti moksleives (-ius) pačias (-ius) mokytis“: 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam) atskirti patikimą informaciją“: 2 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytoja/-as iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam) atskirti informaciją (kur faktai, o kur nuomonė)“: 3 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 20 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 20 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Pastebima, kad gebėjimas organizuoti pamokas taip, kad daugiau kalbėtų mokiniai/-ės, o ne pats/-i mokytojas/-a, bei gebėjimas skatinti mokinių savarankišką mokymąsi po mokymų ženkliai sustiprėjo – dauguma mokytojų nurodė, jog šie gebėjimai buvo sėkmingai ar puikiai pastiprinti. Panašus teigiamas pokytis stebimas ir kalbant apie gebėjimus tiksliai atkartoti mokinių informaciją, ją perfrazuoti, atskirti faktus nuo nuomonės bei atpažinti patikimą informaciją. Mokytojos/-ai vertina, jog jų kūrybiškumo jausmas pamokose ir gebėjimas integruoti dailės kūrinius į ugdymo turinį pastiprino.

4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

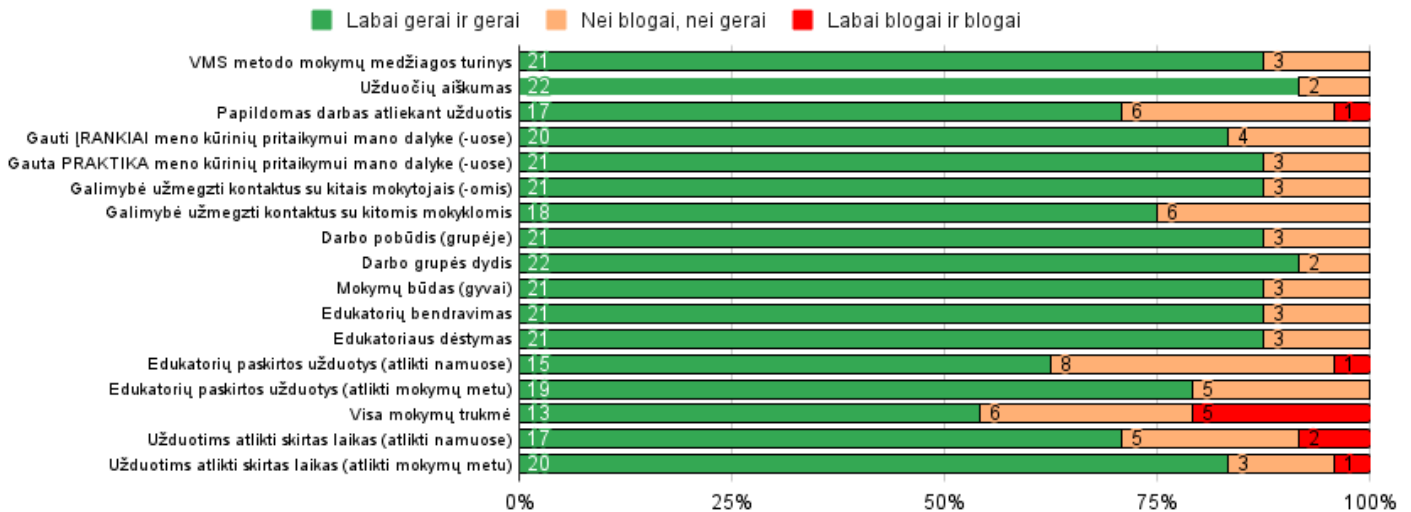
Tyrime dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti ne tik MO muziejaus mokymų turinį, bet ir mokymų pobūdį, struktūrą, užduotis, skirtą laiką ir pan. (žr. 3 pav.).

VMS metodo mokymų turinį, darbo pobūdį (grupėje), gautą praktiką meno kūrinių pritaikymui mokytojos/-o dėstomame dalyke, galimybę užmegzti kontaktus su kitomis/-ais mokytojomis/-ais, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą ir dėstymą gerai ir labai gerai įvertino 21 mokytoja/-as, kiekvienoje kategorijoje po 3 asmenis nenurodė savo nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Užduočių aiškumą ir darbo grupės dydį 22 dalyvės/-iai vertino labai gerai ir gerai, 2 nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Papildomą darbą atliekant užduotis 17 tyrimo dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 6 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai. Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 18 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 6 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose 15 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 8 nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai. MO muziejaus mokymų metu gautus įrankių meno kūrinių pritaikymą dėstomame dalyke (-uose) gerai ir labai gerai įvertino 20 mokytojų, 4 nenurodė savo nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Edukatorių paskirtas užduotis atlikti mokymų metu 19 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 5 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

Visą mokymų trukmę gerai ir labai gerai įvertino 13 mokytojų, 6 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 5 mokytojos/-ai vertino labai blogai ir blogai. Mokymų metu edukatorių skirtų užduočių atlikti namuose laiką 17 mokytojų vertino gerai ir labai gerai, 2 mokytojos/-ai įvertino labai blogai ir blogai, o 5 asmenys nuomonės neišsakė („nei gerai, nei blogai“). Užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti mokymų metu) 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai, 20 – gerai ir labai gerai, 3 – „nei gerai, nei blogai“.

Apklausoje dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai joms/jiems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas. 5 mokytojos/-ai neišskyrė nei vienos dalies ir teigė, kad visos mokymų dalys joms buvo vienodai naudingos: „labai patiko teorinė VMS dalis. Tačiau įdomios buvo ir kitos dalys... Sunku net išskirti...“; „visos dalys buvo įdomios ir naudingos, visos įmėšė naujų patirčių“; „visos dalys svarbios ir naudingos, nes davė naujų patirčių“.

3 pav. MO muziejaus mokymų vertinimas: mokytojų perspektyva

Pirmoji ir antroji mokymų dalys mokytojų atsakymuose kaip naudingiausios buvo paminėtos po 3 kartus. Vienos/-o mokytojos/-o teigimu, atsakymas toks, nes „susipažinome su teorija, galėjome kiekvienas išbandyti [metodą] praktiškai“. Vienam asmeniui visi moduliai tiko, o svarbiausia buvo, jog viskas „vyko gyvai“. Viena/-as mokytoja/-as teigė, jog „[visos mokymų dalys buvo] naudingos iš dalies, norėjosi, konkrečių pavyzdžių pateikimo, pvz., pamokų įrašų, konkrečių planų ar pan.“. Kitas tyrime dalyvavęs asmuo teigė, jog „visada maloniausia dalis yra praktika, o jos buvo tikrai labai daug ir kokybiškos“. 2 kartus mokytojų atsakymuose kaip naudingiausias buvo paminėtas II modulis. Keturios/-i mokytojos/-ai atsakė, kad joms/jiems naudingiausia buvo III mokymų dalis. Dalis jų dalinasi savo patirtimis:

Integruotų pamokų kūrimas- naudinga veikla pamokų metu.

Naudingiausia III dalis dėl galimybės pritaikyti. Pamokų kūrimas.

Metodą taikiau pirmą kartą, tad iš pradžių buvo iššūkis. Metodus pasiteisino, buvo rezultatyvus savo darbe.

7 mokytojos/-ai teigė, jog svarbiausia joms/jiems pasirodė I modulis:

Man labai patiko VMS programos metodinė medžiaga, kurią taikau savo pamokose.

Teorinė dalis. Paliko įspūdį 4 sesija - veiksmai, skatinantys ir slopinantys kūrybiškumą. Įdomi patirtis buvo istorijos kūrimas, kaip veikėjas atsidūrė tokioje situacijoje, patiko kurti priešistorę.

Apibendrinant šiuos duomenis, galima teigti, kad visos dalys buvo mokytojų vertinamos kaip naudingos.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI MOKYMAMS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta, kokie jų lūkesčiai mokymams. Mokytojos/-ai nurodė, kad tikisi sužinoti kažko naujo, nes jas/juos domina „gilinimasis į naujausias mokymo strategijas. Skaitmeninių įrankių naudojimas. Individualizavimas ir diferencijavimas“. Vienas asmuo norodė, jog tikisi iš mokymų gauti „konkrečių pavyzdžių“. 2 mokytojos/-ai, išsakant lūkesčius, abejojo, jog MO muziejaus mokymai apskritai bus naudingi. Taip pat 10 mokytojų teigė laukiantys „praktikos“, „sužinoti kaip taikyti metodą“, „sužinoti naujų mokymo (-si) strategijų; kaip pritraukti viz. menų į pamoką...“.

Norėtusi konkretumo, kaip praveisti pamokas taikant šį metodą. Konkrečios metodinės medžiagos, su kuria būtų galima dirbti pamokose. Kaip tai padėtų rengti mokinius VBE.

4 mokytojos/-ai nurodė, jog iš mokymų tikisi informacijos, žinių ir praktikos ir kad visa tai padės jų veikloje.

Atviru klausimu dalyvavusių mokytojų buvo prašoma įvardinti iššūkius ir problemas, su kuriais susidūrė mokymų metu, bei ką siūlytų mokymuose tobulinti. Dauguma mokytojų atsakė nurodydamos/-i laiko trūkumą, mokinių motyvavimą įsitraukti, tačiau 3 mokytojos/-ai nurodė, kad jokių problemų nekilo, 3 – jog neteko dar taikyti. Taip pat buvo minima, jog MO muziejaus mokymai buvo „per ilgį ir po pamokų jau sudėtinga išbūti“. Mokytojos/-ai pasidalino, kad iššūkis buvo pamokos laikas, kurio reikėdavo nemažai, kol mokiniai/-ės prakalbėdavo. Anot didelės dalies dalyvių, didžiausios problemos buvo laiko trūkumas (N=5), mokinių įsitraukimas (N=5) ir kūrinių paieška (N=6).

Laiko trūkumas:

Šiam metodui visiškai "atsiskleisti" reikia laiko. Labai gaila, kad ne taip dažnai galime jį naudoti, nes šiuo metu esame paskandinti įvairiausiuose mokymuose (VBE).

Tinkamų kūrinių radimas:

Sunku pritaikyti pamokų temoms VMS metodą ir rasti tinkamus kūrinius analizei

Daug laiko užėmė tinkamo poveikio suradimas, jo pritaikymas mokomajai medžiagai.

Mokinių prakalbinimas:

Ne visi mokiniai nori kalbėti, reikšti savo mintis. Kartais iš tiesų yra sunku prakalbinti mokinių.

Reikia "pralaužti ledus", pratinti mokinius kalbėti, sakyti savo nuomonę. Informacijos seminare užteko

Iš pradžių sunku buvo vaikams kalbėti, o dabar jau analizuoja kur kas laisviau.

Viena/-as mokytoja/-as plačiau pasidalino kilusiomis problemomis, tai apjungė visas mokytojų išvardintas problemas:

Sudėtingiausia surasti vietą pritaikyti metodą dėstant programinius kūrinius (norėjosi išbandyti visose klasėse). Sudėtinga prakalbinti pirmuosius mokinius (kol neįsitikina, kad yra saugūs, kalbėti nedrįsta). Nelengva parinkti paveikslą pagal temą ir klasės lygį. Kėlė rūpesčių numatyti konkrečius pamokos uždavinius (ko mokiniai išmoks, ką jie atliks ar sukurs?..)

Apibendrinant mokytojų atsakymus į šį atvirą klausimą galima teigti, kad mokytojų patirti iššūkiai ir kartu mokymams išsakytos pastabos buvo susijusios su organizaciniu mokymų aspektu – laiku, tačiau ir su metodo taikymo etape kilusiais sunkumais su mokiniais/-ėmis bei pasiruošimu pamokai.